

Světový kongres environmentální výchovy WEEC 2022

Ing. Martin Modrý, Ph.D., Středisko ekologické výchovy Libereckého kraje, příspěvková organizace

Světový kongres environmentální výchovy je především akademickou akcí, nicméně se ho zúčastnilo poměrně velké množství terénních vzdělavatelů z ČR i zahraničí. Podíl příspěvků zaměřených na praktické problémy environmentálního vzdělávání byl poměrně vysoký.

Akce umožnila setkání s řadou osobností, se kterými jsme se dříve setkávali pouze v seznamech literatury vědeckých publikací. Maximální uznání si zaslouží pořadatelé, kteří zvládli kongres skvěle připravit i ve velmi složitých podmínkách koronavirové pandemie a následně i migrační krize v souvislosti s napadením Ukrajiny. Nebyl jsem účastníkem předchozích ročníků WEEC, nicméně se jednalo o první kongres, o kterém vím, že byl v takovémto rozsahu veden hybridní formou s kombinací prezenčních a on-line vystoupení.

Za velmi silnou stránku kongresu považuji kombinaci hlavní plenární sekce, tematických sekcí, terénních sekcí i zařazení kongresu mládeže paralelně s hlavním kongresem. Vystoupení delegátů kongresu mládeže na závěrečné plenární sekci bylo jedním z nejsilnějších pozitivních překvapení.

Druhým velkým překvapením, tentokrát o poznání méně příjemným, byla úroveň přednášek velké části vystupujících. Většina delegátů kongresu pochází z pedagogického prostředí a nějakým způsobem se ve své práci věnuje vzdělávání a tím pádem i komunikaci s lidmi. Přesto řada přednášek postrádala základní zásady interpretace. Vezměme si z tohoto poznatku poučení a věnujme při své budoucí práci větší důraz také na prezentační dovednosti akademických pracovníků.

Příkladem nám může být čestný host kongresu, pan Bertrand Piccard, který ač technik a manažer, dokázal svým vystoupením strhnout většinu sálu.

Kolegům předám informace z níže uvedeného příspěvku, který se týká výsledky mapování terénní výuky na vysokých škol a následnou debatu o tomto tématu.

Může čistá technologie zachránit svět? (Can clean tech save the world?)

15. 3. 2022

Doprovodná akce kongresu pořádaná Velvyslanectvím Švýcarska v Praze přitáhla do kongresového centra kromě delegátů kongresu i řadu osobností veřejného života z ČR a dalších zemí včetně několika velvyslanců.

Cílem akce bylo představit nejmodernější technologie zaměřené na ochranu životního prostředí a minimalizaci vlivu lidské společnosti na klima. Společným jmenovatelem představených technologií byla jejich aktuální dostupnost a víceméně okamžitá aplikovatelnost.

Představené technologie se zabývaly především využitím staveb pro výrobu elektrické energie prostřednictvím fotovoltaických panelů přizpůsobených estetickým požadavkům intravilánů měst včetně historicky chráněných budov, využití fasád domů pro výrobu elektrické energie a čištění vzduchu, předcházení vzniku odpadů prostřednictvím opakovaně využitelných obalů, cirkulární ekonomikou a dalšími směry.

Akce ukázala, že dosažení významných pokroků v ochraně životního prostředí nemusí být spojeno s ekonomicky nevýhodnými kroky a že naopak, výzvy v ochraně životního prostředí mohou být při správném uchopení hnacím motorem ekonomického rozvoje technologicky vyspělého světa.

Hlavním řečníkem akce a zároveň českým hostem celého kongresu byl Bertrand Piccard, zástupce Solar Impulse Foundation, který svým vystoupením většinu účastníků přesvědčil, že čisté technologie mohou významnou měrou přispět k záchraně světa při zachování pracovních míst a životní úrovně.

Součástí akce byla též výstava vybraných technologií směřujících k ochraně životního prostředí z různých oblastí zemědělství, stavebnictví a společenského života. Výstava byla umístěna po celou dobu trvání kongresu ve vestibulu kongresového centra.

Iva Fryzova: Initial primary teacher training for outdoor education in the Czech Republic

16. 3. 2022

V příspěvku autorka, která vyučuje environmentální výchovu na Masarykově univerzitě v Brně, shrnula rozsah terénních prací při přípravě budoucích pedagogů prvního stupně.

Autorka shromáždila základní data o rozsahu terénního vyučování od jednotlivých univerzit zabývajících se přípravou pedagogů prvního stupně. U celkem 10 univerzit se rozsah terénní výuky pohyboval od 1 do 5 dní terénních prací v průběhu celého magisterského studia. U některých univerzit se jednalo o terénní programy realizované ve spolupráci se středisky ekologické výchovy, u jiných zde byly zahrnuty například návštěvy ZOO. Masarykova univerzita patří s 5 dny terénních cvičení zaměřených na přírodovědné předměty mezi v tomto smyslu nejpokrokovější.

Po přednesení příspěvku se rozproudila diskuse o přínosech terénní výuky a zejména o překážkách jejího vedení na univerzitách. Diskuse se účastnili zástupci několika pedagogických univerzit v ČR i zahraniční delegáti kongresu. Hlavní překážky realizace terénní výuky odpovídaly překážkám, které uvádějí i učitelé působící na základních a středních školách s výjimkou zodpovědnosti za žáky. Ta u dospělých studentů vysokých škol naštěstí odpadá. Jinak za hlavní překážky byly označovány organizační náročnost začlenění do rozvrhu, finanční nároky na studenty a časové nároky na realizaci výuky. Podobné názory přicházely i ze zahraničí včetně ekonomických obtíží.

Z diskuse dále vyplynulo, že terénní výuka je na vysokých školách pedagogického směru postavena na osobním nasazení jednotlivců z řad vysokoškolských pedagogů a při akreditacích oborů je zmiňována pouze okrajově. Při personálních změnách na univerzitách se tedy situace může zlomově měnit, zejména k horšímu.

Diskuse byla dále vedena o tom, zda je tento rozsah terénní výuky dostatečný k tomu, aby budoucí pedagogy připravil na rozsáhlejší začleňování terénní výuky na prvním stupni základní školy. Přestože na tomto stupni vzdělávání jsou pro začlenění terénní výuky nejlepší podmínky z důvodu relativně jednoduchých úprav rozvrhu, pro absolventy pedagogických oborů je zkušenost s tímto způsobem výuky spíše ojedinělá. Bylo by vhodné, aby budoucí příprava pedagogů více refletovala moderní trendy ve vzdělávání a aby se s nimi prakticky setkali, nikoliv se o nich pouze doslýchali na přednáškách v učebnách. Nelze očekávat, že student, který 5 let studuje vysokou školu, kde je rozvrh hodin a 45 minutová vyučovací hodina základní nedotknutelnou mantrou, nastoupí do praxe a začne měnit zavedené způsoby výuky.